

Parlamentul
Republicii Moldova

MG nr. 28

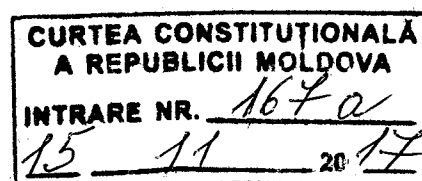
15 noiembrie 2018

Deputat în Parlamentul
Republicii Moldova

Curtea Constituțională a Republicii Moldova
mun. Chișinău, str. A. Lăpușeanu nr. 28, MD-2004

SESIZARE

prezentată în conformitate cu articolul 25 lit. g) din Legea nr. 317-XIII din 13 decembrie
1994 cu privire la Curtea Constituțională și articolele 38 alin.(1) lit. g) și 39 din Codul
Jurisdicției Constituționale nr. 502-XIII din 16 iunie 1995

I. AUTORII SESIZĂRII

Deputați în Parlament:

MIHAI GHIMPU
ION CASIAN
ROMAN BOTAN
Valerian Bejan
Ștefan Vlăs
Carp Ilich
Ion Apostol
Petru Cosei

Alina Zotea - Durice

II. OBIECTUL SESIZĂRII

Conform dispozițiilor art. 25 lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. art. 38 alin. (1) lit. g), 39 din Codul jurisdicției constituționale, ce conferă subsemnaților calitatea procedurală de autori ai sesizării și ținând cont de dispozițiile art. 135 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova, art. 4 alin. (1) lit. a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. art. 4 alin. (1) lit. a), 62 lit. a) din Codul jurisdicției constituționale, solicităm examinarea prezentei sesizări cu exercitarea, în raport cu prevederile art. art. 25 alin. (4), 54 din Constituția Republicii Moldova, **controlului constituționalității prevederilor art. art. 64 alin. (2), art. 64¹ alin. (1) din Legea privind regimul străinilor în Republica Moldova nr. 200 din 16.07.2010; clauza de adoptare modificată prin Legea nr. 23 din 10.03.2017**

III. EXPUNEREA ARGUMENTELOR ADUSE ÎN SPRIJINUL SESIZĂRII

Mai mult ca atât, art. 25 al Constituției formulează esența și specificul libertății individuale și siguranței persoanei. Aceste drepturi și libertăți fundamentale ale omului țin, în cazul limitării lor, de domeniul dreptului penal și nu cel civil. În conformitate cu prevederile art. 426 Cod de procedură civilă, recursul împotriva încheierii se examinează într-un complet de 3 judecători, pe baza dosarului și a materialelor anexate la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților. Prin urmare procedura stabilită este **contrară art. 54 din Constituție**, intitulat "*Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*", conform căruia:

Legea privind regimul străinilor în Republica Moldova în art. 64 alin. (1) formulează noțiunea de luarea în custodie și o definește ca o măsură de restrângere a libertății de mișcare, dispusă de instanța de judecată împotriva străinului care nu a executat decizia de returnare sau care nu a putut fi returnat în termenul prevăzut de legislație, care a trecut sau care a încercat să treacă ilegal frontiera de stat, care a intrat în țară în perioada de interdicție dispusă anterior, a cărui identitate nu a putut fi stabilită, care a fost declarat indezirabil, împotriva căruia a fost dispusă expulzarea sau dacă există riscul sustragerii acestuia. Alin. (2) al aceluiași articol stipulează că în cazul străinului împotriva căruia s-a dispus măsura returnării sau care a fost declarat persoană indezirabilă, luarea în custodie publică se dispune de către instanța de judecată **pe o perioadă de până la 6 luni**, la solicitarea motivată a autorității competente pentru străini. Prin urmare, luarea în custodie fiind o măsură de restrângere a libertății de mișcare care nu poate să contravină art. 25 din Legea Supremă care stabilește esența libertății individuale și siguranța

persoanei (este inviolabilă) și măsurile de restrângere a libertății (percheziționarea, reținerea sau arestarea) în temeiul unui mandat, emis de judecător, ce poate fi dispusă **pentru o durată de cel mult 30 de zile**.

În această ordine de idei, considerăm că art. 64 alin. (2) din Legea privind regimul străinilor în Republica Moldova contravine prevederilor art. 25 alin. (4) din Constituția Republicii Moldova.

Stabilirea pentru cetățenii străinii, în cazul luării lor în custodie, a unui termen de 6 luni contravine și art. 54 din Constituție, intitulat "*Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*", conform căruia:

"(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidentiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății."

Prin urmare, stabilirea pentru cetățenii străini a acestor condiționări de luare în custodie publică, iar pentru cetățenii Republicii Moldova a arestului, care este o măsură mai severă de restrângere a libertății individuale, **pentru o durată de cel mult 30 de zile, este discriminatorie și ilegală**.

Este evident faptul că stabilirea pentru cetățenii străini a luării în custodie pentru o perioadă de pînă la 6 luni condiționează din start restrângerea drepturilor străinilor proclamate în articolele 20-24 din Constituție. (accesul liber la justiție, prezumția nevinovăției, neretroactivitatea legii, dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și libertățile și dreptul la viață și la integritate fizică și psihică).

Jurisprudența națională confirmă aplicarea față de străini a plasării lor în Centrul de Plasament temporar pe o perioadă de pînă la 6 luni. Astfel, prin decizia Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău din 13 iulie 2018 (dosarul nr. 2r-1340/18; 02-2r-14027-27062018) a fost dispusă luarea în custodie publică a cetățeanului Republicii Turcia pe un termen de pînă la 6 luni, cu plasarea acestuia în Centrul de Plasament temporar al străinilor, decizia fiind irevocabilă. Exemple de așa natură sunt multiple.

Din considerentele expuse supra se impune și controlul constituționalității stipulării conținute în art. 64¹ alin. (1) din aceeași lege, care stabilește că minorii neînsoțiți și familiile cu minori sunt luați în custodie publică numai în ultimă instanță și pentru o perioadă cât mai scurtă.

Considerăm de principiu ilegalitatea acestei stipulări, deoarece minorii, care **nu au săvârșit nici o infracțiune sunt plasați în Centrul de Plasament temporar**. Totodată, formularea "...pentru o perioadă cât mai scurtă" nu corespunde principiului legalității și nu asigură dreptul

la apărare a minorilor, precum și nu prevede un termen concret de plasare a minorilor în custodie. Or, standardele CEDO stipulează că legea trebuie să fie suficient de exactă, încât să permită unei persoane – în caz de necesitate, cu consiliere adecvată – să prevadă, într-un mod rezonabil în circumstanțele cauzei, consecințele ce pot deriva dintr-un anumit act (*Mooren v. Germania* (MC), nr. 11.364/03, § 72, CEDO 2009-..., și *Medvedyev și alții v. Franța* (MC), nr. 394/03, § 80, CEDO 2010-...], *Steel și alții v. Regatul Unit*, hotărâre din 23 septembrie 1998, Rapoarte 1998-VII, § 54, *Baranowski v. Polonia*, nr. 28358/95, § 52).

Practica judiciară a Republicii Moldova atestă luarea în custodie a mamelor și copiilor minori pe perioade îndelungate. Ca exemplu servește hotărârea judecătorei Centru, mun. Chișinău din 09.09.2013 (dos. nr. 4d-265/2013) prin care a fost admis demersul șefului Direcției combaterea șederii ilegale a străinilor a Biroului Migrație și Azil din cadrul Ministerului Afacerilor Interne. Instanța a dispus luarea în custodie publică a cetățeanului Republicii Tadjikistan, P. Nadejda (născută la 09.10.1966), și pe minorii care o însoțesc K (născută la 12.06.1996) și K (născută la 15.08.2004), pe un termen de până la 30 zile, cu plasare la Centrul de plasament al străinilor al Biroului migrație și azil din cadrul Ministerului Afacerilor Interne.

Menționăm că, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea pentru aderarea Republicii Moldova la Convenția privind statul refugiaților, precum și la Protocolul privind statutul refugiaților, nr 677 din 23.11.2001. În conformitate cu prevederile art. art. 31, 33 din această Convenție, statele membre își asumă obligația de a nu sancționa refugiații pentru intrare și ședere ilegală pe teritoriul său și nu îi pot expulza iar P. și minorele K. și K. erau solicitante de azil și se aflau în procedura de examinare.

IV. EXPUNEREA CERINTELOR AUTORILOR SESIZĂRII

În contextul celor expuse și în temeiul normelor solicitate ținând cont că circumstanțele de fapt și de drept expuse ridică probleme de drept, solicităm respectuos Înaltei Curți de Jurisdicție Constituțională:

1. primirea spre examinare și declararea admisibilă a prezentei sesizări;
2. emiterea unei hotărâri privind declararea neconstituționalității prevederilor cuprinse în art. 64 alin. (2) sintagma „*În cazul străinului împotriva căruia s-a dispus măsura returnării sau care a fost declarat persoană indezirabilă, luarea în custodie publică se dispune de către instanța de judecată pe o perioadă de până la 6 luni, la solicitarea motivată a autorității competente pentru străini*” și art. 64¹ alin. (1) sintagma „*Minorii neînsoțiți și familiile cu minori sînt luați în custodie publică numai în ultimă instanță și pentru o perioadă cît mai scurtă.*” din Legea privind regimul străinilor în Republica Moldova nr. 200 din 16.07.2010; clauza de adoptare modificată prin Legea nr. 23 din 10.03.2017.

V. LEGISLAȚIA PERTINENTĂ:

Constitutia Republicii Moldova:

Articolul 1 Statul Republica Moldova

- (1) Republica Moldova este un stat suveran și independent, unitar și indivizibil.
- (2) Forma de guvernămînt a statului este republica.

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.

Articolul 4 Drepturile și libertățile omului

(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

Articolul 25 Libertatea individuală și siguranța persoanei

(1) Libertatea individuală și siguranța persoanei sînt inviolabile.

(2) Percheziționarea, reținerea sau arestarea unei persoane sînt permise numai în cazurile și cu procedura prevăzute de lege.

(3) Reținerea nu poate depăși 72 de ore.

(4) Arestarea se face în temeiul unui mandat, emis de judecător, pentru o durată de cel mult 30 de zile. Asupra legalității mandatului se poate depune recurs, în condițiile legii, în instanța judecătorească ierarhic superioară. Termenul arestării poate fi prelungit numai de către judecător sau de către instanța judecătorească, în condițiile legii, cel mult pînă la 12 luni.

(5) Celui reținut sau arestat i se aduc de îndată la cunoștință motivele reținerii sau ale arestării, iar învinuirea - în cel mai scurt termen; motivele reținerii și învinuirea se aduc la cunoștință numai în prezența unui avocat, ales sau numit din oficiu.

(6) Eliberarea celui reținut sau arestat este obligatorie dacă motivele reținerii sau arestării au dispărut.

Articolul 54 Restrîngerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrîngeri decît celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrîngerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrîngerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

Codul de procedură penală:

Articolul 7. Legalitatea procesului penal

(1) Procesul penal se desfășoară în strictă conformitate cu principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional, cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, cu prevederile Constituției Republicii Moldova și ale prezentului cod.

(2) Dacă există neconcordanțe între prevederile tratatelor internaționale în domeniul drepturilor și libertăților fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și prevederile prezentului cod, prioritate au reglementările internaționale.

(3) Dacă, în procesul judecării cauzei, instanța constată că norma juridică ce urmează a fi aplicată contravine prevederilor Constituției și este expusă într-un act juridic care poate fi supus controlului constituționalității, judecarea cauzei se suspendă, se informează Curtea Supremă de Justiție care, la rîndul său, sesizează Curtea Constituțională.

Convenția Europeană a Drepturilor Omului

Articolul 5. Dreptul la libertate și la siguranță

1. Orice persoană are dreptul la libertate și la siguranță. Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția următoarelor cazuri și potrivit căilor legale:

a. dacă este deținut legal pe baza condamnării pronunțate de către un tribunal competent ;

b. dacă a făcut obiectul unei arestări sau dețineri legale pentru nerespectarea unei hotărâri pronunțate de un tribunal, conform legii, ori în vederea garantării executării unei obligații prevăzute de lege;

c. dacă a fost arestat sau reținut în vederea aducerii sale în fața autorității judiciare competente, atunci când există motive verosimile de a se bănui că a săvârșit o infracțiune sau când există motive temeinice ale necesității de a-l împiedica să săvârșescă o infracțiune sau să fugă după săvârșirea acesteia;

d. dacă este vorba de detenția legală a unui minor, hotărâtă pentru educația sa sub supraveghere sau despre detenția sa legală, în vederea aducerii sale în fața autorității competente;

e. dacă este vorba despre detenția legală a unei persoane susceptibile să transmită o boală contagioasă, a unui alienat, a unui alcoolic, a unui toxicoman sau a unui vagabond;

f. dacă este vorba despre arestarea sau detenția legală a unei persoane în scopul împiedicării pătrunderii ilegale pe teritoriu sau împotriva căreia se află în curs o procedură de expulzare ori de extrădare.

2. Orice persoană arestată trebuie să fie informată, în cel mai scurt termen și într-o limbă pe care o înțelege, asupra motivelor arestării sale și asupra oricărei acuzații aduse împotriva sa.

3. Orice persoană arestată sau deținută în condițiile prevăzute de paragraful 1 lit. c) din prezentul articol trebuie adusă de îndată înaintea unui judecător sau a altui magistrat împuternicit prin lege cu exercitarea atribuțiilor judiciare și are dreptul de a fi judecată într-un termen rezonabil sau eliberată în cursul procedurii. Punerea în libertate poate fi subordonată unei garanții care să asigure prezentarea persoanei în cauză la audiere.

4. Orice persoană lipsită de libertatea sa prin arestare sau detenție are dreptul să introducă recurs în fața unui tribunal, pentru ca acesta să statueze într-un termen scurt asupra legalității detenției sale și să dispună eliberarea sa dacă detenția este ilegală.

5. Orice persoană, victimă a unei arestări sau dețineri în condiții contrare dispozițiilor acestui articol, are dreptul la reparații.

Convenția privind statutul refugiaților

Articolul 31

Refugiații aflați ilegal în țara de primire

1. Statele contractante nu vor aplica sancțiuni penale, pe motivul intrării sau sederii lor ilegale, refugiaților care, sosind direct din teritoriul unde viața sau libertatea lor erau amenințate în sensul prevăzut de art. 1, intra sau se găsesc pe teritoriul lor fără autorizație, sub rezerva prezentării lor fără întârziere la autorități pentru a le expune motivele, recunoscute ca valabile, ale intrării sau prezentei lor ilegale.

2. Statele contractante nu vor aplica, în ce privește deplasările acestor refugiați, alte restricții decât acelea care sunt necesare; aceste restricții vor fi aplicate numai până la reglementarea statutului lor de refugiați în țara respectivă sau până la obținerea admiterii în alta țară. În vederea acestei ultime admiteri, statele contractante vor acorda acestor refugiați un termen rezonabil și toate facilitățile necesare.

Articolul 33

Interdicția de expulzare și returnare

1. Nici un stat contractant nu va expulza sau returna, în nici un fel un refugiat peste frontierele teritoriilor unde viața sau libertatea sa ar fi amenințate pe motiv de rasă, religie, naționalitate, apartenență la un anumit grup social sau opinii politice.

2. Beneficiul prezentei dispoziției nu va putea totuși fi invocat de către un refugiat față de care ar exista motive serioase de a fi considerat ca un pericol pentru securitatea țării unde se găsește sau care, fiind condamnat definitiv pentru o crimă sau un delict deosebit de grav, constituie o amenințare pentru comunitatea țării respective.

SEMNĂTURA